

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep.
0033 OSLO

Sendt pr epost til postmottak@oed.dep.no

Vår ref.: Arvid Bekjorden

Vår dato: 31. desember 2015

Høring - endringer i energiloven § 4-2 om utenlandsforbindelser

Distriktenes energiforening, Defo representerer 68 små og mellomstore energiverk i Norge. Med dette høringssvaret følger våre innspill til den utsendte høringen om endringer i energilovens 4-2 om utenlandsforbindelser.

Departementet foreslår å endre lov om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven) § 4-2 første ledd, slik at konsesjon for å eie eller drive utenlandsforbindelser kan gis til andre aktører enn den systemansvarlige eller foretak hvor denne har bestemmende innflytelse.

Defos utgangspunkt er at vi ønsker fortgang i byggingen av nye utenlandsforbindelser. Dette er viktig av hensyn til leveringssikkerheten og det har et viktig miljømessig aspekt gjennom muligheter for økt salg av ren kraft fra Norge.

Defo mener likevel at forslaget fra departementet virker lite gjennomtenkt og reiser viktige prinsipielle spørsmål som vi ikke finner drøftet i tilfredsstillende grad.

Forslaget fra regjeringen kan åpne for maktmisbruk og gi forskjellsbehandling av aktørene, dersom en fjerner systemansvarliges mulighet for å verne om nøytraliteten. Kundene i Norge kan også bli påført høyere nettariffrer, ved at flaskehalsinntektene ikke lenger er sikret å gå tilbake til kundene via lavere nettariffrer. For det tilfelle at en ønsker å gi andre aktører enn systemansvarlig muligheten til å eie eller drive utenlandsforbindelser, med de nøytralitetsutfordringer dette kan innebære, forventer vi dokumentasjon på at Statnett ikke gjør denne jobben tilfredsstillende.

Departementet belyser videre i høringsnotatet forholdet mellom andre aktører og den systemansvarlige i konsesjonsbehandlingen av utenlandsforbindelser. Departementet foreslår å fjerne kravet i § 4-2 tredje ledd om at aktører som planlegger etablering av ny utenlandsforbindelse snarest mulig skal informere departementet om sine planer.

Defo ser liten grunn til å endre denne bestemmelsen.

Gjeldende rett

Av energiloven § 4-2 første ledd fremgår at konsesjon for å eie eller drive utenlandsforbindelser bare kan gis den systemansvarlige eller foretak hvor denne har bestemmende innflytelse. Med "bestemmende innflytelse" menes direkte eller indirekte kontroll over mer enn halvparten av kapitalen og stemmene i selskapet, jf. Prop. 113 L (2012-2013) pkt. 5.

Denne eksisterende bestemmelsen er slik Defo ser det, tilfredsstillende. Den gir muligheter for andre enn systemansvarlig til å komme inn på eiersiden med maksimum 49.9 % og dermed uten at en gis bestemmende innflytelse.

Forordning 1228/2003/EF om grensekryssende krafthandel stiller krav til myndigheter og aktører, ved etablering av utenlandsforbindelser. Forordningen er innlemmet i EØS avtalen som del av andre energimarkedspakke og gjelder som norsk rett etter forskrift om elektrisk kraft over landegrensene av 20. desember 2006 nr. 1563. Av EU-regelverket følger det forutsetningsvis at utenlandsforbindelser som hovedregel vil eies og drives av operatør for transmisjonssystemet.

Denne forordningen stiller strenge krav for å sikre likebehandling og nøytralitet mellom alle aktører og myndigheter. Det bør være strenge krav til nøytralitet for aktører som skal ha bestemmende innflytelse over utenlandsforbindelser. Og det er etter Defos syn bare Statnett i Norge som oppfyller disse kravene.

Defo finner det for øvrig svært underlig at departementet på den ene siden har gått til Stortinget med et lovforslag med krav om selskapsmessig og funksjonelt skille, for alle selskaper uavhengig av størrelse, samtidig som man er villig til å rokke ved nøytraliteten i tilknytning til nye utenlandsforbindelser. Kravet til et selskapsmessig og funksjonelt skille skal hindre kryssubsidiering. Det er vår oppfatning et svært lite problem og er heller ikke dokumentert. Det skal ikke forekomme og slås ned på om det mot formidling måtte bli avdekket. I tillegg kommer det nye regler om konkurranseutsetting og en ny elhub som uansett vil motvirke mulig kryssubsidiering. Det er heller ikke noe EU-krav for selskaper under 100 000 kunder. Den potensielle utfordringen hva gjelder muligheter for kryssubsidiering er godt ivaretatt.

Skadevirkningene av brudd på nøytralitetsbestemmelser i tilknytning til nye utenlandsforbindelser er derimot langt større enn et potensielt brudd i tilknytning til nøytralitetsbestemmelser på underliggende nettnivå. Har man ikke klare nøytralitetsbestemmelser hva gjelder nye utenlandsforbindelser, vil man kunne rote til hele kraftmarkedet. Hvem som skal kunne bruke kablene, hvordan man handler på kabelen, og finansiering av kabelen, må bestemmes av andre enn de som sitter med kommersielle interesser. Dette er grunnleggende for et effektivt kraftmarked og er nøytralitetsmessig på et overordnet nivå. Det fordres derfor strenge nøytralitetsbestemmelser i tilknytning til utenlandskabler. Så vidt vi kan se, er det ingen logikk i å stramme til nøytraliteten på laveste nettnivå, samtidig som man er villig til å gi slipp på nøytraliteten på utenlandskablene.

Nøytralitetsprinsippet som Statnett tar vare på i dag vil bli borte ved det nye forslaget til regjeringen. Defo mener også at lovforslaget kan være i strid med den 3dje energimarkedspakken.

Defo mener også det er viktig at eventuelle flaskehalsinntektene (som i dag) går tilbake til kundene i Norge via lavere tariffer.

Dessuten mener Defo at;

1. De som forårsaker kostnader skal bære kostnadene
2. Alle aktører som opererer på samme «play field» skal følge de samme reglene

Defo vil også stille følgende spørsmål:

1. Hvordan skal den kommersielle modellen være og hvordan skal den fungere?
2. Hvem skal bære risikoen?
3. Er det slik at Statnett (og dermed kundene i Norge) risikerer å koste all utredning gratis for kommersielle aktører?
4. Regjeringen og OED er jo opptatt av nøytralitet (ved forslaget om et selskapsmessig og et funksjonelt skille for alle) hvorfor er man villig til å rokke ved nøytraliteten her, der dette er langt viktigere?

Defo mener at ovennevnte spørsmål må ses på og besvares før en eventuelt går videre med lovforslaget.

Oppsummering:

Defo mener at nøytraliteten på utenlandskablene er svært viktig for å sikre et velfungerende kraftmarked. Defo er derfor skeptiske til at andre enn systemansvarlig kunne ha bestemmende innflytelse på utenlandskablene. Vi mener også at forslaget kan stride mot den 3dje energimarkedspakken. Dersom det trengs ekstern kapital for å sikre byggingen av nye utenlandsforbindelser kan dette gjøres innenfor dagens regelverk (maks 49,9 %) uten at Statnett mister den bestemmende myndighet som er viktig for å sikre samfunnets og kundenes interesser på en nøytral måte. Vi mener også at inntektene fra utenlandskablene bør føres tilbake til dagens nettkunder som over tid har betalt for sentralnettet. Dette vil kunne gi lavere nettleie. Vi vil også understreke at høringen ikke gir svar på en rekke viktige spørsmål som må avklares før eventuelle endringer vedtas.

Vennlig hilsen
Distriktenes energiforening, Defo

Knut Lockert
Daglig leder